

Dansk Skoleforening
for Sydslesvig e.V.

FOTO: DANIEL DÜRKOP

Bytte viden

Bytte viden café på A. P. Møller Skolen har været samlingspunkt for viden-
deling mellem lærere og pæda-
goger i Sydslesvig.

Side 2

Jeg kan tydeligt mærkedet i min undervis-
ning, at børnene er blevet dårligere til at
børste tænder.

Irmgard Griemert, tandplejer
om sydslesvigiske børns sundhed.

Side 7

Børn og høns

Børnehave har fået et hønsehus.

Side 6

Ny formand: Historisk dag for mindretallet

Valg

*Udo Jessen hilser forfatnings-
ændring omkring det danske
mindretal velkommen.*

Skoleforeningen har et nyt for-
mandskab. 63 ud af 78 Fællesråds-
medlemmer stemte torsdag for den
hidtidige næstformand, Udo Jessen,
som efterfølger for Per Gildberg, som
ikke genopstillede. Birgit Schuma-
cher-Jürgensen blev valgt til næst-
formand, hun fik 68 stemmer.

- Det er en god dag for Skolefor-
eningen og for mindretallet, sagde

FOTO: DANIEL DÜRKOP

Næstformand Birgit Schumacher
Jürgensen sammen Per Gildberg
og Udo Jessen (t.h.).

Udo Jessen bagefter. Men det har ik-
ke noget med mit valg at gøre, smi-
lede han. Han rettede i stedet fokus
på den slesvig-holstenske landdag,
som dagen forinden havde skrevet
ind i delstatens forfatning, at det
danske mindretals skoler på grund
af deres funktion som offentlige
skoler for mindretallet skal have de
samme tilskud fra delstaten som de
tyske offentlige skoler

Også Skoleforeningens afgæde for-

mand Per Gildberg og generalkonsul
Henrik Becker Christensen kom i de-
res taler ind på hændelserne i Kiel.
Alle tre roste Sydslesvigsk Vælgerfor-
ening (SSW) for deres politiske ind-
sats i sagen.

I en meget personlig tale takke-
de Udo Jessen en tydelig berørt Per
Gildberg for dens store indsats for
Skoleforeningen og hele mindretal-
let. Samtidig vendte den nye for-
mand også blikket fremad, da han
sagde, at det er hans og styrelsens
mål, at der om tre år skal være so-
cialarbejderbetjening på alle danske
skoler i Sydslesvig.

Mere side 5 og 6

FOTO: PRIVAT

Skole igennem 200 år

Projekt

4. klasse på Læk danske Skole har
arbejdet tværfagligt i fagene dansk,
tysk og historie med emnet »Skolen
igennem 200 år«.

Eleverne læste blandt andet om
deres forældres og bedsteforældres
skoletid og barndom og lærte om
børns vilkår i skolen igennem de se-
neste 200 år.

Center for Undervisningsmidler
forsynede eleverne med en aktivi-
tetskasse med bøger materialer og
legetøj. Der blev klattet med blæk
i hæfterne under skønskrifts-øvel-
serne med blækhus og fyldepen og
der blev krattet med grifler på små
tavler. Der blev reciteret og sunget
salmevers, hoppet i paradisi, elastik
og sjippetov, trillet kugler og byttet
glansbilleder. Med spænding lyttede
eleverne til bedsteforældres fort-
ællinger om deres egen skoletid og
barndomsoplevelser. Som afslutning
blev der oprettet et lille museum
med gamle skoletasker, tavler, sti-
lehæfter samt brugsting og legetøj,
hvor 4. classes elever fungerede som
kustoder for de besøgende.

Forsikring dropper Skoleforeningen på grund af stormskader

Stormskader

*Skoleforeningen skal finde sig en ny forsikring. Det bli-
ver næppe til samme pris som den gamle.*

Der har været stormskader for cirka en million euro i Skolefor-
eningen i 2013. Især stormen Christian hærgede i Sydslesvig og
har været skyld i skader på stort set alle Skoleforeningens byg-
ninger, ødelagde hele Drage Børnehave og fældede skoleskove.
Det var for dyrt for Skoleforeningens forsikring, som har gjort
brug af en særlig klausul, der gør det muligt at opsige forsik-
ringskontrakten et år før tid.

- Det er desværre noget, vi ser flere steder lige for tiden, siger
lederen af Skoleforeningens tekniske afdeling, Dirk Clausen.
- Jeg anede allerede, at forsikringen ville gøre det, da jeg hør-
te, at kredsen Nordfrisland også er blevet opsagt, siger han.

Udbredt problem

Det offentlige har nemlig det samme problem som Skolefor-
eningen. Kommuner, kredse og delstaten ejer mange bygninger,
og det betyder mange skader, når der kommer en kraftig storm.
- Før i tiden regnede forsikringsselskaberne med sådan en kraf-
tig storm som Christian hvert tyvende år, når de skulle beregne
forsikringssummen. Nu regner de med sådan en storm hvert
femte år, fortæller Dirk Clausen og fortsætter:

- Det er noget, som vi alle sammen vil komme til at mærke.
Dirk Clausen kan godt se problemet fra forsikringens side:
- I år har vi betalt 65.000 euro i forsikringspræmie og vi har
haft skader for en million euro. Det er ikke særligt svært at se,
at det ikke kan hænge sammen, siger Dirk Clausen.
Skoleforeningen skal nu ud i en EU-licitation for at finde en
ny forsikring. Og Skoleforeningen kommer til at betale mere i
bygningsforsikring, er Dirk Clausen overbevist om.
- Med de mange skader, vi havde sidste år, er det helt klart.
Det er det samme som for os alle sammen, når vi har en privat
bygningsforsikring, siger Dirk Clausen.

Udfordringer

Nu er det nye skoleår allerede et par uger gammel, og på skolerne og i daginstitutionerne er det forældreafterens og forældresamtalernes tid. Skoleåret er i fuldt gang. Markeringen af 150-året for 1864 med ca. 650 skoleelever på Dannevirke var et fantastisk arrangement, som alle involverede skal have en stor tak for. Det var historie- og samfundsundervisning, når den er bedst. Ligeledes var Skoleforeningens interne arrangement, videndelingskonferencen Bytte Viden Café, et vellykket stykke arbejde. At også Deutscher Schul und Sprachverein var repræsenteret, viste på en god måde den normalitet vi til dagligt lever sammen på tværs over en landegrænse.

Der sker rigtig meget i Skoleforeningen. Udvikling er en permanent tilstand, ja faktisk en uundgåelig standard inden for dannelsessektoren. Det er der ingen tvivl om. Efter en lang valgfase til de nye samarbejdsråd, fællesråd og styrelse, som vi afsluttede torsdag med valget af formand og næstformand, er denne fase nu afsluttet.

Udo Jessen, formand

For at styrke engagementet har styrelsen besluttet, at vi ude i de regionale fællesskoleområder vil invitere til informationsmøder omkring rettigheder og pligter (muligheder og begrænsninger) som det fremgår af Skoleforeningens vedtægter og regler for samarbejdsråd. Der ligger så mange muligheder i vores regelsæt, at det kun kan styrke forældredemokratiet, hvis alle folkevalgte møder op til disse møder. Vi er et forældrestyret skolesystem. Vi har rettigheder, pligter og ansvar. Lad os få en god snak om det!

På vestkysten er der blevet taget initiativ til en underskriftsindsamling for at få etableret flere skolesocialarbejdere. Det er et rigtig godt initiativ mener jeg og det giver ekstra opbakning til min vision om, at der om tre år ikke er en eneste skole i Skoleforeningen, der ikke har en skolesocialarbejderbetjening.

Vi har et stærkt ønske om, at eleverne på vores skoler, også dem i grundskolerne, er med i denne ordening omkring præventivt ungdomsarbejde. Samfundet har forandret sig, og skolerne i dag står over for mange udfordringer, som før blev løst i familierne og deres analoge netværk. De udfordringer, vi vil få løst i grundskolealderen vil forhindre, at børn kommer i klemme på et senere tidspunkt. Men i øjeblikket er Dansk Skoleforeningen ikke med i delstatens finansiering af skolesocialarbejdet i grundskolerne. Den er forbeholdt de tyske grundskoler. Det kan og vil vi ikke være tilfredse med. Men da SSW sidder med i regeringen og arbejder på sagen, så jeg har et håb om, at vi også får ligestilling på dette område. Skolesocialarbejdet er vigtigt. Det er en opgave indenfor den offentlige ungdomsforvaltningen, og vi har krav på den samme behandling på dette område, som alle borgere i dette land.

Der sker mange ting i Skoleforeningen og det omgivende samfund. På fællesskolerne bliver den ny skolelov diskuteret og der skal udarbejdes pædagogiske koncepter for indre/ydre differentiering. En debat om overordnede pædagogiske principper er noget uhyre spændene, og det har vi alt for sjældent tid og overskud til på vores møder med tætpakkede dagsordener.

Derfor håber jeg, at man ikke lukker for diskussionen, inden den rigtig er startet. Man behøver ikke at være bange for forandring. Hvad en diskussion ender med, ved men aldrig og hvis man kommer tilbage til udgangspunktet og finder det det bedste, så er det helt i orden. Men ikke at bevæge sig for at undgå diskussionen ville være fatal. Benyt jer af de chancer den nye skolelov giver.

Jeg hørte for nylig følgende citat : Alle ønsker udvikling – men ingen ønsker forandring! Men kære alle, det ene går ikke uden det andet.

Jeg ønsker jer en god efterårsferie.

Sangkasserne er et stort hit hos børnene fra Borreby Børnehave i Egernførde

Lære og lære fra sig

Bytte viden

Mere end 30 aktører var med til at fylde årets »bytte viden cafe« med spændende indhold.

Skoleforeningens bytte viden cafe på A. P. Møller Skolen i Slesvig er uden tvivl en af årets professionelle højdepunkter. Vidensdelingskonferencen er en unik mulighed for de pædagogisk ansatte i daginstitutionerne, skolerne og fritidstilbuddene til at få inspiration til deres hverdag. 15 daginstitutioner, 4 skolefritidsordninger, 11 skoler, forskellige pædagogiske afdelinger, indsatsområder samt Centralbiblioteket, Grænseforeningen, Flensborg Avis og Frederiksstad Orkestret præsenterede noget af der, der gør dem specielle. Noget, som de er gode til, og som andre kan lade sig inspirere af. Rapperen AndyOp underholdt med musik og standup. Tilbuddet spændte utroligt bredt. Fra løbehjul over konflikt-håndtering til snorebilleder og digital kreativitet.

Vække lysten

- Man giver hinanden noget og lærer af hinanden. Man ser noget nyt og revurderer måske måden, man selv gør noget på, siger den pædagogiske konsulent Petra von Oettingen. Og det er vel sådan, det fungerer, når man bytter viden. Man ser noget, som man synes er lige det, man selv har lyst til at lave med børnene. Og så hører man om det, kontakter den institution, der laver det, og bliver hjulpet på vej.

- Og vi lærer lige så meget i den pædagogiske administration. Børneyoga og sund mad i vuggestuerne er gode eksempler. Begge dele blev præsenteret til en bytte viden cafe og endte med at blive efteruddannelseskurser i Skoleforeningen, siger Petra von Oettingen.

Men bytte viden cafeen er mere, den er med til at skabe et fællesskab i Skoleforeningen. Den er med til at spinde et finmasket net mellem de mange forskellige institutioner.

- Til dagligt går vi jo meget med vores egen mindretalsprofil, men det

“ Det er vigtigt, at vi deler vores fælles potentiale

Petra von Oettingen,
pædagogisk konsulent

Rigtig mange benyttede lejligheden til at informere sig om de andre institutioners projekter.

Gottorp-Skolens SFO lavede terrarier og figurer

er vigtigt, at vi deler vores fælles potentiale.

Digital kreativitet

I Bydelstorp Børnehave har de arbejdet med digital kreativitet.

- Vi ville vise børnene, at digitalt arbejde ikke er ensbetydende med, at man sidder foran en iPad hele dagen. I stedet for har vi ladet børnene eksperimentere med digitale kameraer. Vi har vist dem, hvordan man kan arbejde kreativt med et kamera og manipulere med billeder. De har for eksempel fotograferet deres legemsdele, klippet dem ud og sat nye kroppe sammen af billeder fra forskellige børn for at vise dem, at deres venner er en del af dem selv, siger børnehaveder Bodil Vogel.

I Borreby Børnehave har de lavet sangkasser. En sangkasse indeholder typisk en meget kendt børneha-

vesang som for eksempel bjørnen sover, og så indeholder sangkassen også forskellige rekvisitter, der har med sangen at gøre.

- Det handler om sprogtilegnelse og begrebsindlæring, og børnene elsker det, fortæller pædagog Saskia Henkel.

Skoleforeningens formand, Udo Jessen er begejstret for den store indsats, alle har ydet.

- Hvis der skulle være nogen, der påstår, at der ikke er fremgang i pædagogikken, skal de bare komme her. Det er helt fantastisk at se, hvad der sker på det pædagogiske område fra vuggestuen til gymnasiet, og bytte viden cafeen er et af årets store arrangementer, siger Udo Jessen, som samtidigt inviterer andre sydslesvigske organisationer, som for eksempel SdU, til at deltage næste gang der er bytte viden cafe.

FOTO: DANIEL DÜRKOP

Nyt fælleselevråd i arbejdstøjet

Elever

Eleвреpræsentation har masser af emner at tage fat på.

Skoleforeningens fælleselevråd har peget på Maj Tolkmitt fra Sønder Brarup Danske Skole som ny formand for det kommende skoleår. Hun sidder i fælleselevrådets forretningsudvalg sammen med Jule Sösemann, Matti Ullrich, Paul Mosner, Leif Hansen og Oskar Meyer. Fælleselevrådets opgave er at varetage elevernes og elevrådenes interesser over for Skoleforeningen samt andre organisationer. På mødet blev der taget en del em-

ner op, som eleverne skal beskæftige sig med. Et af dem er undervisningsdifferentieringen, hvor et stort flertal i fælleselevrådet ser skeptisk på den indre differentiering. Både stærke og svage elever lærer efter de fleste unges mening bedre på niveaudelte hold. Hvis man skal lave undervisning sammen, skal den indre differentiering gøres mere spændende for de stærke elever. Fælleselevrådet har desuden diskuteret at der skal være mere idræt for de ældste elever, at der skal være skolesocialarbejder på alle fællesskoler og på de større grundskoler samt heldagsskolen.

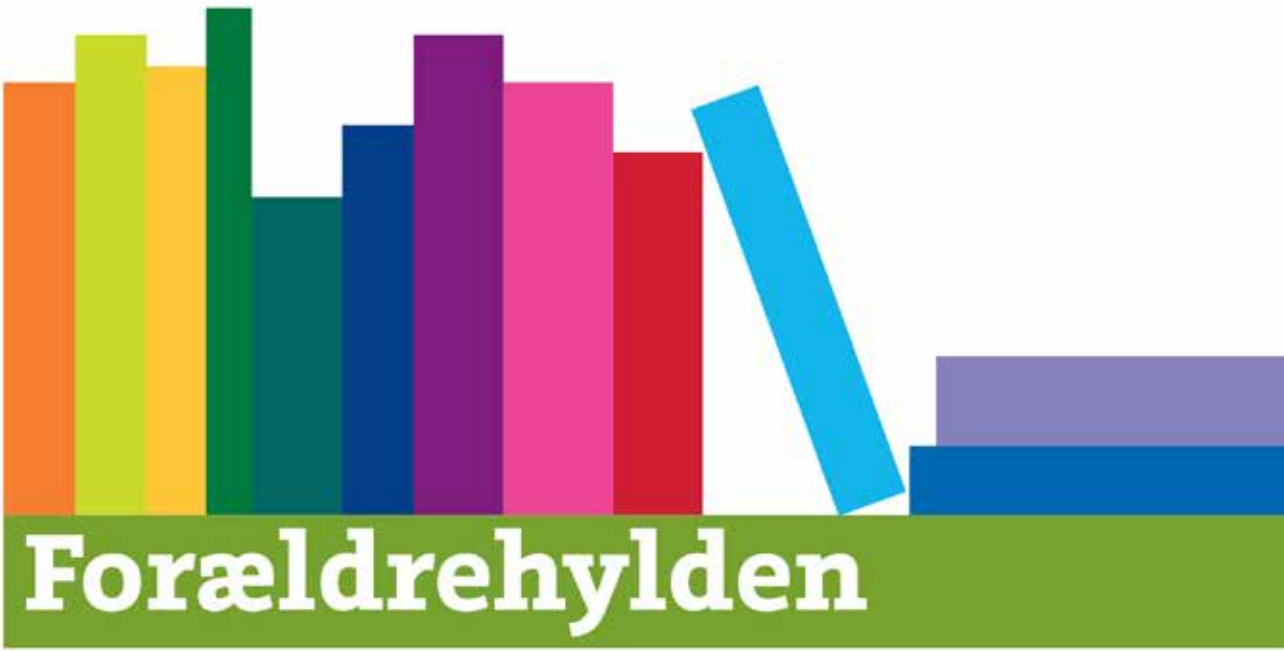
Handicappede skal vælge tillidsrepræsentant

Valg

Ansatte med et handicap skal pege på en repræsentant for de næste fire år.

Frem til mandag den 10. november er der valg til handicap-tillidsrepræsentant (Schwerbehindertenvertretung). Hvis man har lyst til at stille op til en af posterne, skal der afleveres et skriftligt valgforslag til valgbestyrelsen senest mandag, den 13. oktober kl. 13. Det skal fremgå tydeligt af valgforslaget, om personen kandiderer som handicap-tillidsrepræsentant eller som stedfortræder. På hvert valgforslag kan der foreslås en handicap-tillidsrepræsentant og to stedfortrædere. Valgforslaget skal underskrives af mindst tre valgberechtigte personer med angivelse af navn,

fornavn, fødselsdag, stillingsbetegnelse og tjenestested. Der vedlægges en skriftlig samtykkeerklæring fra kandidaterne. En formular kan fås ved henvendelse til valgbestyrelsen. Valgbare er alle personer, som er fyldt 18 år og har været ansat i mindst seks måneder. Man behøver ikke være anerkendt handicapet for at blive valgt. Valgret derimod har kun personer, som er anerkendt handicapet eller lignetillet og er opført på valglisten. Indsigelse imod listen kan foregå skriftligt, inden den 13. oktober. Efter at alle valgforslag er afleveret bliver kandidatlisten offentliggjort. Valgbestyrelsen har besluttet, at valget udelukkende foregår skriftligt. Sidste frist for aflevering af stemmesedler er mandag, den 10. november kl. 13. På dette tidspunkt finder der en offentlig stemmeoptælling sted i driftrådets mødelokale.

Hanne Kvist - To af alting

Fin filosofisk billedbog om skilsmisse for de 4-7-årige om det at dele sit hjem op i to, bare ikke den bedste ven - hunden Uffe.

Forfatter og illustratør Hanne Kvist har skrevet og illustreret en abstrakt billedbog om en drengs oplevelse af forældrenes nyhed om skilsmisse. Den fortæller så fint om problematikken eller fordelene ved at have 2 hjem og 2 af alting. Men hvad så med hunden Uffe? Den kan man ikke dele i to, og drengen vil også kun have den ene hund. Så kan man da heldigvis grave sit eget hul-i-jorden-hjem, når man har en hunde-ven, der er god til at grave huller, og her må mor og far gerne komme på besøg begge to. Det er en sød og varm historie, der

på sin egen finurlige måde rammer ind i en af mange problematikker ved forældres skilsmisse. Illustrationerne er skæve og samtidig lidt barnlige, men er absolut med til at fortælle og udvide historien og den enkle, mundrette tekst. Der findes en del billedbøger på biblioteket for målgruppen omkring skilsmisse med mange forskellige vinkler, men denne supplerer fint, idet den hører til den mere filosofiske slags, samtidig med at den er enkel og i børnehøjde.

Lån bogen på Biblioteket.
Inge Marie Bordinggaard Elechukwu
Børnebibliotekar ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig

Børnehave og skole rykker tættere sammen

Institutioner

I Kappel har samarbejdet mellem institutionerne stået på dagsordenen til en række fællesmøder.

KAPPEL. Kaj Munk Skolen i Kappel og Kappel Børnehave har gennemført tre pædagogiske dage sammen for at udbygge samarbejdet. Ønsket om et mere forpligtende samarbejde udspandt hos skoleleder Helga Bade og børnehaveleder Irid Stephani efter en fælles konference for skole- og børnehaveledere i Skoleforeningen, som fandt sted på Christianslyst sidste år. I alt deltog 15 medarbejdere fra de to institutioner i møderne.

Fælles forståelse

Udgangspunkt for de tre pædagogiske dage var, hvad der er institutionernes fælles afsæt, hvordan samarbejdet skal udmøntes, og hvad der er institutionernes næste skridt. Der blev diskuteret i grupper for at komme frem til en fælles forståelse for det væsentlige område i samarbejdet. Man blev enige om, at det skulle være, at børnenes læring i det sociale fællesskab skal styrkes. Som et næste skridt gik man i gang med at tale om, hvordan institutionernes samarbejde konkret skulle udmøntes, og hvad der var målsætning for de aktiviteter, der sættes i gang. Her blev man enige om at målene var, at børnene skal støttes i at danne nye relationer og at man vil dele viden om alle børn.

Lærerne og pædagogerne i Kappel ønsker et tættere samarbejde omkring børnene i de to danske institutioner.

I en mere praksisorienteret tredje fase af de pædagogiske dage blev der brainstormet løs på tværs af børnehave og skole. Fokus var at blive enige om konkrete tiltag: I første omgang blev det til fælles morgensamling med et større indhold. Efterfølgende satte en gruppe af medarbejdere sig sammen for i fællesskab at fastlægge indholdet af aktiviteten med fokus på at dele viden om alle børn, samt at støtte børn i at danne nye relationer.

Forpligtende

Ideen med projektet var at vi efter sommerferien kunne starte op med et forpligtende samarbejde,

ift. børns overgang fra børnehave til skolen, hvor ansvaret var ligeledes fordelt på begge institutioner, at medarbejderne gennem dialog kunne opnå et ejerskab, som er en vigtig forudsætning for motivationen i det praktiske arbejde, og at der bliver udarbejdet en projektmappe, der gør det muligt, at gennemføre aktiviteten uanset personalefravær eller skift. - Vi tror at det har været rigtig givtigt, at der har været rum og tid til fordybelse af faglig kommunikation på tværs af institutionerne. Dette kan efter vores opfattelse kun være til gavn for det fremtidige samarbejde, siger Helga Bade og Irid Stephani.

FOTO: PRIVAT

Tak til Per Gildberg

Skoleforeningens direktør Anders Molt Ipsen takker Skoleforeningens afgæde formand.

I forbindelse med Fællesrådsmødet har Per Gildberg besluttet at nedlægge sit hverv som formand for Skoleforeningen. Beslutningen skyldes en alvorlig sygdom, der forhindrer, at Per fortsat kan varetage dette tidskrævende hverv. Heldigvis ser Per sig i stand til at forblive i styrelsen. Da Per har valgt at trække sig fra formandsposten, vil jeg på medarbejdernes vegne rette en stor og hjertelig tak for en særdeles konstruktiv og engageret indsats, der går helt tilbage til begyndelsen af 1990'erne.

I vanskelige tider, hvor regeringen i Kiel gennemførte ensidige besparelser over for vores skoler, forstod Per på bedste måde at tage udfordringen op og var således en central person i arbejdet med at mobilisere en passende reaktion over for den daværende CDU-FDP-ledede regering. Et af højdepunkterne i skolesagen fandt sted den 6. oktober 2010, da Per Gildberg, som formand for Dansk Skoleforening for Sydslesvig, overrakte 51.512 protestunderskrifter til præsidenten for delstatsparlamentet Torsten Geerdtts med krav om ligestilling af de danske skoleelever.

Per har med sin karakteristiske dansk-norske accent været en umådelig flittig, engageret og velafbalanceret formand ved siden af et fuldtidsjob som børnelæge. Han har med sine stærke analytiske evner og sit imødekommende væsen forstået at samle kræfterne om væsentlige forandringer. Nævnes bør Pers stærke med-

virken til opbygningen af en omfattende fællesskolestruktur, indførelsen af heldagsskoler samt den store indsats med at udbygge vuggestuepladser for børn under tre år. Med sit rolige væsen har Per i omskiftelige og vanskelige tider formået at holde kurs, hvilket har ført til nødvendige forandringer og samtidig sikret medarbejdere trygge vilkår under nye betingelser.

På vegne af Skoleforeningens medarbejdere skal der lyde en varm og anerkendende tak til Per Gildberg for den mangeårige og betydningsfulde indsats som næstformand og som formand for Skoleforeningen siden 2008!

Per
Gildberg
om:

Kaptajn i tider med høj bølgegang

Skoleforeningens nye formand, Udo Jessen, takker Per Gildberg på Fællesrådsmødet.

Sammenligner man Skoleforeningen med et stort flot skib, så har jeg i den tid, jeg har været med om bord, oplevet dig både som første officer og som kaptajn. Begge ting har jeg været glad for.

I årenes løb har du oplevet meget på det her skib. Faktisk har du allerede været med til at renovere det kraftigt, da du i halvfemserne deltog i at udvikle de vedtægter, vi stadigvæk arbejdet med.

Styrkelsen af forældredemokratiet via indførsel af samarbejdsråd i stedet for det gamle forældrerådssystem var et gevaldigt paradigmeskift for Skoleforeningen. Og det gælder det om at beskytte.

Det store skib Skoleforeningen har til tider været ude i meget farlige farvande med storm, høj bølgegang og piskende regn.

Der har været vanskelige situationer, hvor du tog udfordringen på bedste måde. Du var det centrale omdrejningspunkt for en redningsaktion eller for at holde kursen.

Med din rolige, humørfyldte væremåde og absolutte integritet har du med stor indsats forstået at samle kræfterne til de fornødne forandringer undervejs. Du har som kaptajn formået at skabe en stemning af tilid og tryghed om bord.

Så jeg vil sige, at i alle de udfordringer, der har været i de seneste mange år, er det dig, der har ført os igennem dem med en »god ånd«.

Lad mig forklare hvad denne »gode ånd« indebærer. Den betyder,

- at kunne mødes – leder, medarbejder eller forælder – og kunne acceptere, respektere og forstå, at mennesker er forskellige

- at det er dejligt, at være sammen og have det sjovt

- at kunne tale om det, der er svært

- at kunne arbejde og skabe noget sammen

- at mærke, at man har haft en dag der gør en forskel, få nye ideer og i fællesskab arbejde frem imod at føre dem ud i virkeligheden

- at holde sammen i dårlige tider og i gode tider

- at kunne holde inde og glæde sig til en ny dag sammen.

Ja og så nu...

- at træde et skridt til side og indtage en ny plads og finder sig tilrette der.

Sådan har jeg oplevet dig i alle årene både som menneske, næstformand og formand for Skoleforeningen. Jeg har været glad for at været en del af Skoleforeningens formandskab sammen med dig de seneste seks år. Og jeg er stolt af, at have dannet et makkerpar sammen med dig.

Der har været mange forskellige opgaver og skiftende roller os imellem, og det har givet både dig og mig nogle udfordringer. Det sjove, humoren, fejltagelserne, ærligheden, nærværet og fællesskabet har båret os frem.

Skoleforeningen er et dejligt og stolt skib og den gode ånd er stadig med. Der vil selvfølgelig komme mange nye opgaver, forandringer og udfordringer, men jeg tror, at den også i fremtiden vil være og blive et

berigende sted for alle, der kommer og virker her.

Jeg er glad for, at jeg i aften ikke skal komme med en udtalelse som

»Der Lotse verlässt das Schiff, geht von Bord« eller lignende. Nej, jeg glæder mig til og over, at du med al din erfaring, din viden, din kompetence og først og fremmest med din personlighed også de næste år er med i Skoleforeningens styrelse og dermed vil være en vigtig del af ledelsesprocessen.

Tak for inspiration, udfordring og godt samarbejde på kryds og tværs igennem alle årene, kære Per - og velkommen til de kommende tre år med inspiration, udfordringer og godt samarbejde.

Ingen talkarakter i 4. klasse

Afgørelse

Fællesrådsmedlemmer stemte for skriftlig udtalelse i 4. klasse

Skoleforeningens Fællesråd har besluttet, at bedømmelsen af eleverne på 4. klassetrin i fremtiden skal finde sted ved hjælp af en skriftlig udtalelse.

Afgørelsen har været nødvendig, efter nogle ændringer i en forordning. Fremover er det hovedreglen, at der gives en skriftlig udtalelse på alle grundskolens klassetrin. På 3. og 4. klassetrin kan der dog afviges herfra. Fællesrådet har tidligere vedtaget, at der gives udtalelser på 3. klassetrin. I henhold til Skoleforeningens vedtægter ligger beslutningskompetencen hos Fællesrådet.

44 af de i alt 78 fremmødte ønskede dog ikke, at man i Skoleforeningen skulle afvige fra det, der ifølge forordningen nu er reglen. 27 Fællesrådsmedlemmer gik ind for, at der forsat skal bedømmes med talkarakterer som suppleres med en skriftlig udtalelse om elevens udvikling omkring »Sach-, Methoden-, Sozial- und Selbstkompetenz«. Det blev til en lang men meget saglig debat,

hvor argumenterne for og imod talkarakter blev ført meget engageret.

- Med talkarakter har både forældre og lærere et bedre overblik over, om de er blevet bedre eller dårligere. Der er også fare for, at forældrene, uafhængig af deres danskkundskaber, ikke forstår de skriftlige udtalelser, sagde Ole Nielsen fra Gottorp-Skolen.

Konkurrencesamfund

Andre, blandt dem Andre Paulin fra Skovlund-Valsbøl Danske Skole og styrelsesmedlem Niels Ole Krogh påpegede, at børnene hurtig nok finder ud af, at de lever i et konkurrencesamfund. Diskussionen gik også på, om der ikke burde laves ens model for alle skoler, hvordan en skriftlig bedømmelse i tabellarisk form skal se ud. For ét stod helt klart efter Fællesrådsmødet. Ingen af de tilstedeværende udtalte sig for, at den skriftlige udtalelse skulle være i en prosaform. Denne afgørelse træffes fortsat i de enkelte skoler samarbejdsråd. Til foråret skal Fællesrådet tage stilling til samme emne for 5. klassetrin.

Heldagsskolen

I de seneste år er der både nord og syd for grænsen blevet igangsat en udvikling, der går ud på at skabe en større sammenhæng i børns liv og vilkår.

Skoleforeningen er kommet langt med at tilbyde læringsmiljøer, der strækker sig fra den normale undervisnings begyndelse til en række aktivitetstilbud, der tidsmæssigt går til mellem kl. 15 og 16. Således er 788

elever tilmeldt skolefritidsordninger på 30 skoler, og i fællesskolerne, der er placeret i de større byer, har alle nu, bortset fra Duborg-Skolen, etableret sig med heldagsskoletilbud.

Yderligere udvikling

Der er ingen tvivl om, at forældre overalt efterspørger en udvidelse af de tidsmæssige rammer for skoler- nes tilbud herunder meningsfyldte

aktiviteter efter undervisningsti- den. Vi bliver derfor også nødt til at overveje, hvordan vi kan befordre en yderligere udvikling af heldags- skolen.

Spørgsmålet er: Vil det fremover være en løsning at omdefinere sko- lefritidsordningerne til heldagssko- leordninger, da det ellers vil være nødvendigt at etablere sig med to forskellige ordninger? altså både hel-

dagsskoleaktiviteter for elever på 5. og 6. klassetrin og så skolefritidsord- ninger for elever på 1.-4. klassetrin?

En model til alle skoler

Konsekvensen af en sådan foran- dring vil være, at der på alle sko- ler er tale om samme model, at alle skoler udover de nuværende akti- viteter skal udbygges til også at til- byde lektiecaféer og et varmt måltid

mad. De seneste års udvikling med oprettelse af skolefritidsordninger på efterhånden langt de fleste skoler har så absolut været en succes, der i høj grad har været med til at styrke de mindre skolars position. Samtidig har skolefritidsordningerne været med til at ligestille børn fra landdi- strikterne i forhold til de mulighe- der, der hidtil har været tilbudt fa- milierne i de større byer.

Frisiskundervisning

I efteråret 2013 henvendte repræsen- tanter fra SSW og Friisk Foriining sig til Skoleforeningen og præsenterede et forslag fra en arbejdsgruppe, »Fri- sere i SSW«, om at styrke indsatsen for frisiskundervisning ved de dan- ske skoler i Sydslesvig.

Udgangspunktet for henvendelsen er blandt andet, at regeringen i Kiel

har taget initiativ til at styrke un- dervisningen i frisisk ved de offentli- ge skoler. Parallelt hermed opfordres Skoleforeningen til at gøre sig tilsva- rende tanker, da Skoleforeningens vedtægter indeholder formuleringen »at drive dansk pædagogisk virk- somhed for det danske mindretal i Sydslesvig og for de med mindretal-

let samarbejdende frisere«.

Udvide tilbuddet

Aktuelt gennemføres der under- visning i frisisk ved skolerne i Ve- sterland-Kejtum, Bredsted Danske Skole og i Risum Skole/Risem Schölj. Skoleforeningen har derudover taget initiativ til at udvide tilbuddet

om undervisning i frisisk ved andre skoler - især i Nordfrisland og ved A. P. Møller Skolen samt Duborg-Sko- len. Interessen har imidlertid hidtil ikke været tilstrækkelig til, at det var muligt. Det skal dog ikke være nogen undskyldning for, at der ikke kan gøres mere.

Vi er derfor i en konstruktiv dialog

med Friisk Foriining for at analysere situationen og drøfte mulige initia- tiver. Der er blevet besluttet at ned- sætte et arbejdsudvalg, der skal un- dersøge muligheden for at etablere frisiskundervisning på 3. klassetrin i Læk og Husum.

Vuggestuer

Skoleforeningen har igennem de se- neste år sat meget ind på at udbygge antallet af vuggestuepladser, og hvis vi skal leve op til de krav, der stilles i det omgivende samfund, må mål- sætningen være, at Skoleforeningen inden for en kort årrække er i stand til at tilbyde en vuggestueplads til ethvert barn, der efterspørger en plads i en dansk daginstitution.

Ud fra en sådan målsætning vil jeg vurdere, at der stadig er et stykke vej, før dette mål er nået. Pr. 1. sep- tember 2014 råder Skoleforeningen over 280 vuggestuepladser, og vi reg- ner med, at dette tal udbygges til 395 pladser ved udgangen af 2015. Med en stigning på 116 vuggestuepladser til udgangen af 2015 vil der være tale om en særdeles markant udvikling, der vil forøge det samlede antal vug- gestuepladser med 41 %. Stigningen i antallet af vuggestuepladser er mar- kant i forhold til den hidtidige ud- vikling på området.

Mest modtageligt

En kritisk røst vil måske stille spørgsmålstegn ved, om det over-

hovedet er nødvendigt at satse så meget på at sikre institutionsram- mer for børn i alderen 1-3 år. I en OECD-rapport fra 2012 fastslås det, at barnets hjerne er mest modtage- lig for udvikling af sprog, talforstå- else, sociale kompetencer og selv- kontrol, når barnet er mellem 12 og 36 måneder gammelt. Det vil sige, at vuggestuealderen er den periode, hvor børn er allermost modtagelige for indlæring af for eksempel dansk sprog, sange og mange andre kultu- relle traditioner. Fra en mindretals- synsvinkel må vi betragte det som en særlig gave, hvis Skoleforeningen i løbet af de nærmeste år kan få ud- bygget antallet af vuggestuepladser, så der opnås en balance mellem ud- bud og efterspørgsel. I den aktuelle situation må vi dog stadig leve med, at en del børn først vil kunne få en plads i en dansk børnehave efter at have gået i en tysk vuggestue i nogle år.

Lige så vigtigt, som det er at få skaffet flere vuggestuepladser, er det, at børnehaverne og vuggestuerne har en offensiv strategi for at lære

børn sprog, og dette selvfølgelig al-

Ringvejens Vuggestue i Flensborg.

lerhelst i et samarbejde med foræl- drene. Der kommer ikke sprog ud af ingenting, nej, der skal en faglig vel- funderet og målrettet indsats til, for at børnene får det optimale ud af de-

res sproglige udvikling i vuggestue-

et barn, der i perioden fra 1-3 år er kommet langt med at forstå og tale det danske sprog.

Økonomi og prioritering

Mulighederne for at øge antallet af vuggestuepladser er et spørgsmål om økonomi og prioritering af mid- ler. Det skal ikke skules, at denne udvikling hidtil har haft høj priori- tet. I den forbindelse har det været afgørende, at det for Skoleforenin- gen er lykkedes at få del i en række offentlige midler herunder tilskud fra en del kommuner, der har set det som en profileringsmulighed at kunne tilbyde vuggestuepladser til forældre fra det danske mindretal i netop deres kommune. At danske mindretalsfamilier på den måde bli- ver et aktiv for en kommune, hilser vi selvfølgelig meget velkomment. Der er tale om sameksistens på bed- ste vis og set i lyset af mange andre diskussioner, hvor man har taget udgangspunkt i, at børn fra det dan- ske mindretal udgør en ekstra om- kostning, er der her tale om en me- get glædelig udvikling.

Den ny skolelov

I den forløbne periode har vi i sty- relsen udtalt os positivt til den nye skolelov, Der har været behov for at styrke indsatsen for at udvikle ele- vernes læring og faglighed ud fra eg- ne forudsætninger.

Derfor har et udvalg nedsat af sty- relsen beskæftiget sig med, hvordan undervisningsdifferentiering kan tilgodeses på en bedre måde i un- dervisningen - ikke mindst set i lyset af den nye skolelovs bestemmelser. Initiativet er fulgt op på en række ledermøder og regionale møder med repræsentanter fra samtlige sko- ler. Ved dette skoleårs start har en række skoler gennemført pædagogi- ske dage med specielt fokus på em- net, og der er planlagt kurser med

henblik på at styrke lærernes faglige og didaktiske kompetencer i un- dervisningsdifferentiering. Pr. 1. august 2014 trådte en ny slesvig-holstensk skolelov i kraft, hvis indhold på nog- le punkter nærmer sig nordisk sko- letradition.

1. En længere fælles læring, hvis udmøntning betyder, at eleverne grundlæggende skal undervises samlet, hvorved elevernes forskel- lige udviklingsmuligheder styrkes ved at gennemføre en undervisning med indre differentiering. På fæl- lesskolens 7.-10. klassetrin kan der afvigende herfra gennemføres en undervisning med ydre differenti- ring i enkelte fag i henhold til »KMK- aftalerne«, det vil sige kultusmini-

sterkonferencens aftaler vedrørende undervisningsdifferentering. Skolens koncept for organisering af un- dervisningen i fællesskolen skal god- kendes af samarbejdsrådet.

2. Udtalelser i stedet for karakterer indtil 7. klassetrin. Undtagelser her- fra skal ifølge skoleloven besluttes af »Schulkonferenz«, der hos Skolefor- eningen svarer til samarbejdsrådet. Ifølge Skoleforeningens vedtægter er denne beslutningskompetence dog placeret ved Fællesrådet, da det er beskrevet i § 11, at »Fællesrådet træf- fer endvidere beslutning om over- ordnede principper for skolens be- dømmelse af elevernes arbejde.«

3. Gentagelse af et klassetrin kan først tillades fra 8. klasse.

4. Inddeling af elever efter skoleart i særlige afslutningsklasser afskaffes.

5. For oprykning til 10. klassetrin og til gymnasiet gælder, at en elev højst må have ét 5-tal . Den hidtidige særregel om optagelse på gymnasiet ud fra en bestået realeksamen med et mindstekaraktergennemsnit er dermed udgået. I særlige tilfælde kan der gives dispensation ud fra en be- grundet klasselærerrådsanbefaling.

6. Ligestillingen af de danske sko- ler. Selv om ligestillingen af de dan- ske skolars elever blev indført den 1. januar 2013, videreføres princip- pet om ligestilling i den nye skolelov med en beregningsmetode, der tager udgangspunkt i det forhandlings- kompromis, der blev indgået mel-

lem Skoleforeningen og SSW med repræsentanter fra delstatsregerin- gen. Her måtte vi acceptere, at de overenskomstansatte læreres pen- sionsudgifter kom til at indgå i be- regningsgrundlaget i stedet for tje- nestemændenes pensionsudgifter. Som en kompensation opnåede Sko- leforeningen og SSW at få opfyldt et i årtier fremført krav om en lovsik- ret løsning for tilskud til elevkørsel. Finansieringen af elevkørslen indgår nu i beregningsgrundlaget som en del af skolelovens bestemmelser om elevtilskudssatser.

Tak til medarbejderne og de folkevalgte

Jeg vil rette en stor tak til de afgæde folkevalgte repræsentanter i samar- bejdsråd, Fællesrådet og styrelsen.

Overalt har arbejdet været præget af et stort engagement og interesse

for sagen. Bølgegangen har fra tid til anden været høj; men viljen til at finde løsninger har heldigvis været tilsvarende. Tak til de nyvalgte re- præsentanter, der har ladet sig vælge

til tillidsposter for en kommende pe- riode.

Jeg håber, at det ved fælles hjælp må lykkes at fastholde en positiv udvikling med gode betingelser for

vores børn og unge.

Jeg vil også sige tak til Skolefor- eningens mange medarbejdere, der i det daglige sørger for, at tingene fungerer på bedste vis. Jeres enga-

gement, vilje til at tage fat og jeres store interesse for arbejdet med børn og unge er det, der gør den afgøren- de forskel.

Børnehave med hønsehus

I Kobbermølle Danske Børnehave er man lige for tiden i gang med et spændende projekt. De opdrætter silkehøns, som skal have deres gang i børnehaven de næste to år.

Det er børnehavepædagogen Nicole Michaelis, som har taget initiativ til projektet. Hun fik befrugtede æg og en rugemaskine fra børnehaveleder Linda Skrydstrup, som har haft et lignende projekt i hendes børnehave i Egernførde.

I 21 dage lå æggene så i rugemaskinen inde på børnehavens kontor. Børnene kunne følge udviklingen på tæt hold, fik fortalt, hvad der ville ske i løbet af rugetiden. Børnene fik lov til at se på æggene med en speciel lampe, så man kunne se igennem det og de gjorde et hønsehus klar på legepladsen. Efter de tre uger udklækkede to kyllinger. Men de døde alle sammen efter kort tid.

“ At nogle af kyllingerne døde, er jo livets gang, vi har brugt det som anledning til at snakke om liv og død med børnene.

Nicole Michaelis,
Pædagog

- Det er jo livets gang, og det forklarede vi også til børnene. Vi lavede en rundkreds, hvor vi snakkede om liv og død, og at det er noget, man ikke har indflydelse på. Så begravede vi kyllingerne, fortæller Nicole Michaelis.

Børnehavens pædagoger besluttede, at prøve igen. De fik nye æg, men denne gang gjorde de ikke så meget

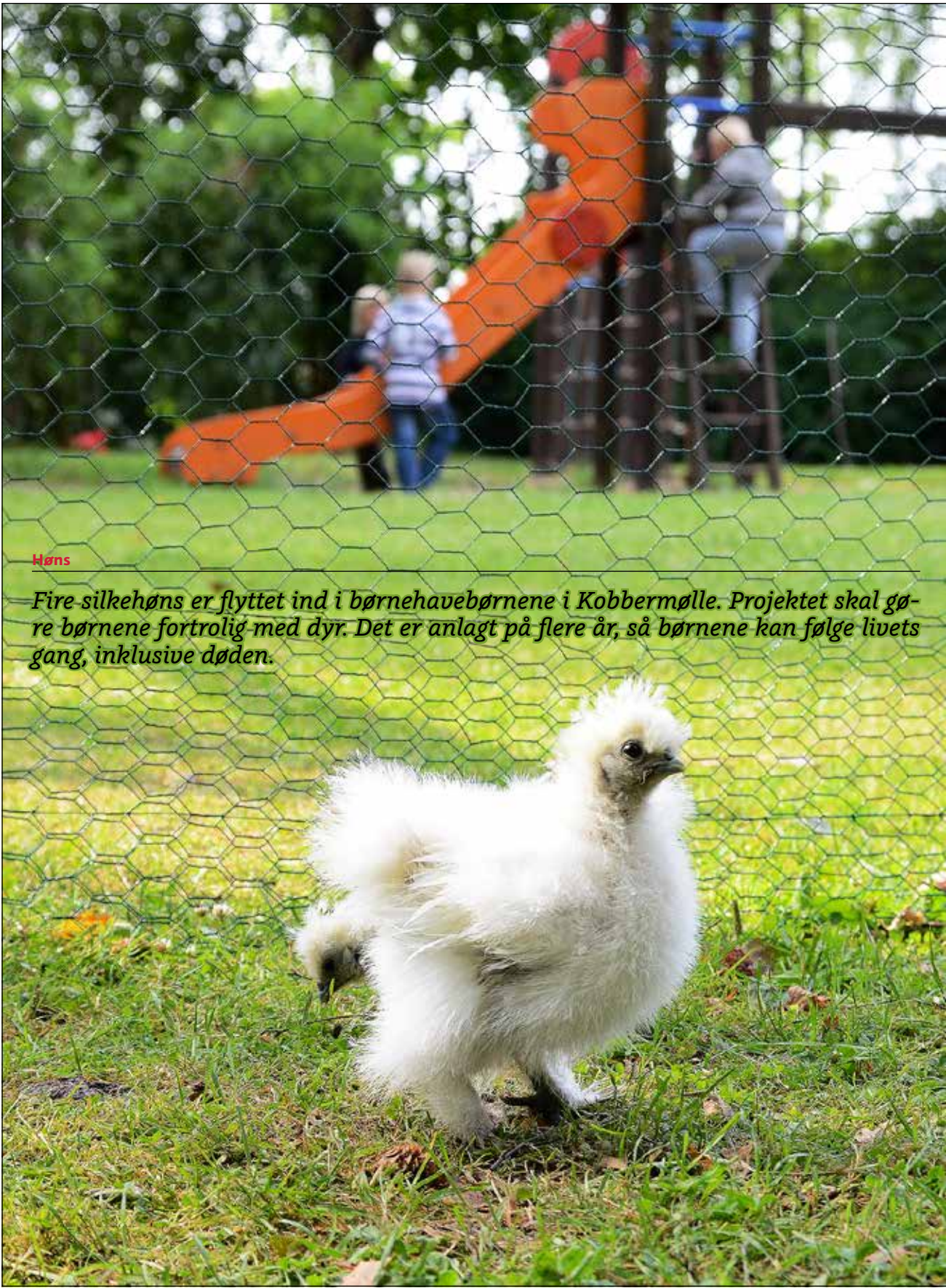

FOTO: DANIEL DÜRKOP

Høns

Fire silkehøns er flyttet ind i børnehavebørnene i Kobbermølle. Projektet skal gøre børnene fortrolig med dyr. Det er anlagt på flere år, så børnene kan følge livets gang, inklusive døden.

Silkehønsene lever side om side med børnene i Kobbermølle Børnehave.

ud af det.

- Vi syntes ikke, at børnene skulle engagere sig lige så meget i det, som de gjorde her gang som første gang, siger Nikole.

Anden gang var der lidt mere held. Fire kyllinger udklækkede, og to af dem overlevede. De har så boet i et bur på kontoret og i denne her uge blev de sluppet ud i hønsehuset. Sidenhen har børnehaven også haft besøg af en mår, som tog hønsene. Nu er der fire nye silkehøns og sikkerhedsforanstaltningerne er blevet skærpet. Planen er fortsat, at hønsene skal være i børnenhaven i to år, hvorefter en af forældrene har sagt ja til at tage dem med på sin gård.

- De skal jo ikke slagtes. De skal have et godt liv, siger Nicole Michaelis.

Hønseprojektet kræver en ekstra indsats, både af pædagogerne, børnene og forældrene. De skal for eksempel også forsynges i weekenderne og i ferien. Det er alle indstillet på.

- Børnene er meget optaget af projektet. Forældrene fortæller, at de lader deres æg liggende derhjemme, så de også for kyllinger. Det har en stor værdi, at de små er med og oplever sådan et naturligt forløb, siger Nikole.

Børn opdager allerede skrivning i børnehaven

Kursus

Børnehavepædagoger skal fremme børnenes lyst til at opdage bogstaverne.

FLENSBORG. Skoleforeningens pædagoger i førskolen er for tiden i gang med et kursus om opdagende skrivning.

Begrebet opdagende skrivning refererer til den eksperimenterende tilgang, som børn anvender i deres tidlige forsøg med at kommunikere ved hjælp af skrift. Børnene eksperimenterer både med tekstens indhold, tekstens struktur, rækkefølge og med ordenes stavning.

Opdagende skrivning rummer derfor også opdagende stavning, da barnet udnytter sin eksisterende viden om bogstavernes navne og lyde til at

FOTO: DANIEL DÜRKOP

Børnehavepædagoger har en vigtig rolle, når børnene opdager bogstaver og tal.

danne og afprøve hypoteser om forholdet mellem lyd og bogstav.

Naturlig skrivelyst

- Skrivning har længe kun været skolens opgave. Men det er ikke lærerne domæne. Skrivning er også noget, vi pædagoger tager os af. Det kan godt være, at nogle lærere hellere så, at vi ikke gjorde så meget ud af det, men vi skal ikke stoppe børnene i deres naturlige lyst til at lære at skrive, siger kursusleder Margit Alexander, som også er en af børnehavernes sprogvejledere.

Det kan også være, at nogle foræl-

dre bliver i tvivl, fordi de er bange for, at børnene kommer til at kede sig i skolen, hvis de allerede skriver i børnehaven. Men her handler det om at forklare forældrene, at det der gøres i børnehaven er at man lærer børnene skriftsproget uden, at man er ude på at lære dem at skrive og læse. Og der er først og fremmest tale om legeskrivning. Samtidigt er det også vigtigt at sige til forældrene, at deres barn ikke er på vej til at sakke bagud, hvis det ikke leger med skrivning i børnehaven.

Det der sker i opdagende læsning, er for eksempel, at børnene forstår, at en bog/ et hæfte har flere sider, siderne kan slås op, tekst skrives i linjer, skrift består af symboler og symboler bærer en betydning.

Tandplejer Irmgard Griemert og hånddukken Kroko fortæller, hvor vigtigt det er at børste tænderne.

Børnenes sundhed skal i gode hænder

Samarbejde

Dansk Sundhedstjeneste har en vigtig funktion for de danske skoler, børnehaver og vuggestuer i Sydslesvig.

SYDSLESVIG. Der findes nok ikke mange mennesker, der har mødt så mange sydslesvigske børn på tæt hold som Irmgard Griemert. Alene i det forgangne skoleår har hun kigget i mundene på godt og vel 4000 af dem. Irmgard Griemert er tandplejer og Dansk Sundhedstjenestes ansvarlige for den forebyggende tandpleje. Hvert år besøger hun alle børnehavebørn og skolebørn op til 6. klasse for at se deres tænder efter.

En forebyggende tandpleje er dog meget mere end at se tænderne efter. Der er gruppeundervisning med en praktisk del og en teoretisk del. Der fortælles historier, leges og trylles. Børnene lærer, hvordan man børster tænderne rigtigt. Desuden tilbydes der projekter, forældrecaféer og forældresamtaler.

Hånddukken Kroko er altid med. Den elsker især børnehavebørnene.

I skolerne får eleverne også forklaret, hvor sygdomme som karies kommer fra, hvad slik gør ved tænderne og hvor tit de burde børste tænder. Hos de ældre elever bliver emner som rygning taget op.

- Skoler med en stor kariesrisiko får nogle ekstra tilbud, der kommer vi noget oftere, siger Irmgard Griemert.

Bedre tænder

Hun mener generelt, at børnenes tænder er bedre end i gamle dage.

- Udviklingen går i den rigtige retning, der er en større bevidsthed om tandhygiejne end før i tiden, siger

hun. Derimod er hun ked af, at flere og flere børnehaver går væk fra at børste tænder med børnene, fordi de mener, at det må være forældrenes ansvar.

- Det er godt for børnene at børste tænder i gruppen. Det hjælper også med finmotorikken, siger Irmgard Griemert.

- Jeg kan tydeligt mærke det i min undervisning, at børnene er blevet dårligere til at børste tænder, siger hun.

Sundhedspleje

Dansk Sundhedstjeneste for Sydslesvig varetager en række forskellige opgaver indenfor sundhedspleje, skolelægelige opgaver, tandpleje og socialrådgivning for alle børn og unge i mindretallet. Sundhedstjenestens læger, sygeplejersker, socialrådgivere og tandplejere er ude på skolerne og hos forældre i hele Sydslesvig for at sikre børnenes sundhed.

Sundhedstjenesten gennemfører for eksempel indskolingsundersøgelsen i børnehaven. Hver børnehave er tilknyttet en bestemt sygeplejerske. Hun er også til rådighed med rådgivning på forskellige områder som kost eller hygiejne.

Den samme ordning gælder for skolerne. Også her er der tilknyttet en sygeplejerske. Skolesundhedstjenesten gennemfører også undersøgelser i 6. klasse og i 8. klasse. Der er særlige lægeundersøgelser i hjælpeskolerne samt syns og høretests. På nogle af de større skoler og på ungdomskollegiet i Flensborg, er der træffetider, hvor eleverne selv kan komme med deres problemer. Træffetiderne er planlagt i samarbejde med Skoleforeningens Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, ligesom der også er et samarbejde med skoleso-

cialarbejderne på de enkelte danske skoler.

Det samme gælder for sundhedstjenestens socialrådgivning af unge med hensyn til alkohol og stoffer, seksuelt misbrug, børn og deres psykisk syge forældre, skolefravær samt pubertet og seksualitet.

- Vi supplerer hinanden, siger Sundhedstjenestens ledende læge, Karen Fink.

Skolelægevæsen

Skolesundhedstjenesten fungerer som skolelægevæsen for Skoleforeningens børn og unge. Den varetager opgaver, som ellers ligger ved de offentlige tyske sundhedsmyndigheder (Gesundheitsämter).

En anden vigtig opgave i forhold til Skoleforeningen har sundhedstjenesten med Hjerting Kystsankatorium.

Her har børn og unge fra 6 ? 13 år, der trænger til aflastning mulighed for at komme på et fem ugers ophold. Enkelte af børnene har kroniske sygdomme, men de fleste børn der kommer til Hjerting, trænger til et rekreationsophold som pusterum fra hverdagen.

Forberedelsen af ophold i Hjerting sker hos Dansk Sundhedstjeneste for Sydslesvig via den lokale skolesygeplejerske. Det er enten pædagog, lærer, forældre eller skolesygeplejerske, der anbefaler et ophold. Sygeplejersken vil i samarbejde med forældrene udfylde et ansøgningsskema. På visitationsmøder tages der så stilling til den enkeltes ophold.

Prævention

Sundhedstjenesten har også gang i forskellige projekter ude på skolerne. For eksempel alkohol og narkoprævention i 7. klasser. De kører under overskriften »sundhedspædagogisk undervisning«.

- Vi har også udarbejdet mange forskellige forløb til for eksempel forældreaftener, der omhandler emner, der er vigtige for de unge, såsom prævention eller pubertet, siger skolesygeplejerske Sabine Brix-Steensen.

Når Karen Fink ser på hvordan Sundhedstjenestens arbejde og i det hele taget det sundhedsmæssige arbejde på skoler ser ud, tror hun, at man i Tyskland er på vej til en model, hvor i hvert fald de store skoler får en fast skolesygeplejerske.

Medicin

Skoleforeningen og Dansk Sundhedstjeneste har i fællesskab udarbejdet nogle retningslinjer for medicinbåndtering i Skoleforeningens institutioner, feriekolonier, lejrskoler og andre ophold. Det er normalt ikke tilladt, at det pædagogiske personale giver børnene for eksempel hovedpinetabletter efter behov. Nogle børn skal dog have medicin på helt bestemte tidspunkter, og derfor kan det være nødvendigt, at det pædagogiske personale hjælper barnet med at indtage den. I forhold til disse børn har forældrene et ansvar for, at forudsætningerne for, at det pædagogiske personale kan give barnet dets medicin, er i orden.

Medicin er alle præparater (tabletter, salver, miksturer m.m.) som enten er receptpligtig medicin eller håndkøbsmedicin, på tysk »Apothekenpflichtig« eller »Rezeptpflichtig«. Al medicin som bruges i institutioner og ophold, skal være lægeordineret til det enkelte barn. Forældre-

ne er ansvarlige for, at ordinationer fra barnets læge videregives i skriftlig form til det pædagogiske personale. I de fleste tilfælde er det tilstrækkeligt, hvis forældrene skriver på medicinbeholderen. Her skal barnets navn og fødselsdag stå sammen med indikation, dosis og tidspunkter for indtagelse, for eksempel:

»Peter, født 01.01.01, astmamedicin, 2 pust morgen, 2 pust aften«

»Petra, født 02.02.02, mod ADHD, ritalin 1 tablet til morgenmad«

Kun i særlige tilfælde kan det være nødvendigt at få en supplerende skriftlig instruktion fra enten ordinerende læge eller fra skolelægen.

Med hensyn til ophold i Danmark er der særlige regler, der skal tages hensyn til. Ved transport af medicin over den dansk-tyske grænse er nogle medicinarter, for eksempel ritalin mod ADHD, omfattet af særlige regler. Det er »kopieringspligtig medicin«, på tysk såkaldte »Betäubungsmittel«. Denne medicin må kun føres over landegrænser, hvis en særlig attest fra ordinerende læge foreligger.

- Det tror jeg bliver fremtidens model, siger Karen Fink.

FOTOS: DANIEL DÜRKOP

FOTO: PRIVAT

Eleverne komponerede ny musik til kendte og ukendte sange.

Små komponister var kreative

Musik

Elever var med i en workshop, hvor de lærte at komponere.

Forleden havde kor-eleverne fra Ejderskolen i Rendsborg besøg af musiker og komponist Peter Fievé. Han var der for at vise de unge, hvordan en melodi bliver til.

- Det sker ikke så tit, at børn er med i skabelsesprocessen, når det handler om musik. Det er de for eksempel i faget kunst, når de selv skaber noget, men i forhold til musik arbejder de jo normalt med musik, der er færdig komponeret, siger Peter Fievé.

Gruppearbejde

Koreleverne gik i grupper for at komponere en ny melodi til en tekst de godt kunne lide. Nogle valgte en tekst de kendte i forvejen, mens andre valgte at læse nogle tekster i sangbøger.

- Vi valgte en tekst som vi kunne lide, men vi kendte faktisk ikke sangen, fortæller en flok piger fra 6. klasse.

- Det syntes vi var nemmere, fordi man ikke hele tiden har den oprindelige musik i baghovedet, sagde de og indrømmede, at det er rigtigt

svært at komponere.

- Det tager lang tid, var de enige om, men syntes samtidig, at det var rigtigt sjovt og noget de gerne vil prøve igen.

Peter Fievé var efter fire timers intensivt arbejde meget tilfreds med resultatet. De var meget dygtige, og blev virkelig grebet af projektet siger Peter Fievé, som til dagligt spiller violin i Sønderjyllands Symfoniorkester. Samtidigt komponerer han sange til andre musikere.

“ Vi valgte en tekst vi kunne lide, uden at kende sangen. Det syntes vi var nemmere.

pigerne fra 6. klasse

Peter Fievé hjalp de unge på vej.

Forældrene besøgte deres børn på Tydal.

Rystes sammen på cykeltyr til Tydal

Cykeltur

Fælles oplevelse svejser årgang sammen.

7. årgang på Gustav Johannsen Skolen i Flensborg var forleden på en ryste sammen tur på cykel til spejdergården Tydal. Formålet var, at blande de tre klasser, der er på årgangen og sermed udvikle en fællesskabsfølelse.

- De er 60 elever i alt. 24 af dem er helt nye på skolen, så vi mener, at det er vigtigt, at de bliver rystet sammen. Det betyder noget for sammenholdet resten af året og hele deres skoletid, at de lige får tre dage, hvor de snakker og leger på tværs af klasserne, hvor nye og gamle elever bliver blandet, siger klasselærer Sönke Wisnewski.

- Hvis eleverne tager hjem herfra med den følelse, at de er 7. årgang, er det helt fantastisk, siger han.

En cykeltur fra Flensborg til Tydal kan være en grænseoverskridende oplevelse for nogle børn. Det var en hård tur og den første cykel punkterede allerede inden gruppen havde krydset bygrænsen.

Stor oplevelse

- Men det er netop sådan nogle oplevelser der bliver hængende, siger Sönke Wisnewski med et smil.

Ankommet til Tydal stod programmet på en masse fælles fritid. Lidt egnskundskab, boldspil og fælles madlavning.

Torsdag aften blev alle forældre inviteret til en fælles hyggeaften, så også de nye forældre kunne lærer hinanden at kende.

- Det er dejligt at se, hvordan sådan et arrangement svejser eleverne sammen, siger Sönke Wisnewski.

Onsdag 5. november 2014 • kl. 19.30
Flensborghus

Styrk dit barns karakter

Foredrag med Per Schultz Jørgensen, som er børne- og familieforsker og forfatter. Han har igennem mange år været medlem/formand for Børnerådet. Per Schultz Jørgensen udfordrer forældre, pædagoger og politikere til at løfte blikket fra tidens kompetencejag og sætte barnet i centrum. For hvis vi vil opdrage vores børn til verden af i morgen, må vi udvikle deres personlige dømmekraft og livsmod i dag - for børnenes og samfundets skyld.

Entré: 7 euro ved indgangen

Arrangører: Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger, Sydslesvigsk Forening og Dansk Centralbibliotek

Skoleforeningens styrelse på tur vestpå

Styrelsen

Besigtigelsestur gik til Nibøl, som ønsker en vuggestue og til Drage og Frederiksstad for at diskutere sammenlægning af børnehaverne.

Skoleforeningens nyvalgte styrelse var lørdag den 13. september på sin første besigtigelsestur. Den gik mod vest til Nibøl, Frederiksstad og Drage for at orientere sig om forskellige projekter, der ønskes af de lokale.

I Nibøl besøgte styrelsen Nibøl Danske Skole og Nibøl Børnehave. De to institutioner har i fællesskab ansøgt om at bygge en ny børnehave og vuggestue på skolens grund.

- Baggrunden er, at børnehaven trænger til en gennemgribende renovering. Desuden er lokalerne ikke

særligt godt egnet til etableringen af vuggestue. En ny bygning tæt på skolen vil derfor være den bedste løsning, siger styrelsesmedlem Lars Petersen, som er valgt i Læk Skolekreds.

Sammenlægning

Turen gik efterfølgende til Drage og Frederiksstad. Efter sidste års storm er børnehaven i Drage så medtaget, at børnene er blevet flyttet til Frederiksstad. De lokale har nu søgt om at gøre denne nødløsning permanent.

Den nye styrelse har nu kunnet danne sig et første indtryk af situationen de to steder. Sagerne bliver nu drøftes videre i styrelsen.

Skoleforeningens styrelse besøgte blandt andet den danske børnehave i Nibøl for at se på mulighederne for en vuggestue.